

TEM Toimialapalvelu • Syksy 2020

Pk-toimialabarometri

Matkailu ja majoitus

www.temtoimialapalvelu.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raportteina. Tämän lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön toimialapalveluiden toimeksiannosta tuloksia julkistetaan toimialaryhmittäisinä raportteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Aleraportteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2020 Pk-yritysbarometri perustuu 5072 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uusiutumista, kansainvälistymistä sekä kehittämistarpeita ja kehittämisen esteitä. Ajankohtaisilla kysymyksillä on tällä kertaa selvitetty Koronan vaikutuksia liiketoimintaan ja yritysten tuen tarvetta. Tulosten vertailua on tehty ko. toimialaryhmän osalta koko maan, teollisuuden ja palvelualan näkyisiin. Ajallista vertailua on tehty osittain sanallisesti koko maan osalta kevään 2020 ja toimialaryhmittäin syksyn 2019 barometrin tuloksiin.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Pk-yritysten lähiajan suhdanneodotukset ovat heikentyneet selkeästi kevään 2020 tilanteesta. Yleisiä suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on -10, kun se keväällä oli +8. Matkailun ja majoituksen toimialaa edustavien pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat koko maata ja vertailutoimialoja selkeästi heikommät. Toimialan lähiajan suhdanneodotukset ovat samalla myös merkittävästi heikommät kuin syksyn 2019 odotukset saldoluvun ollessa nyt -26, kun se vuosi sitten oli +25.

Matkailun ja majoituksen toimialalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat myös koko maata heikommät, ja ovat samalla hieman viime vuotta alhaisemmalla tasolla. Saldoluku on nyt -20, kun se syksyllä 2019 oli +9. Koko maassa odotukset henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluvun (+10) perusteella hieman heikommät kuin keväällä 2020 (+12).

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Koko maassa mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä on saman verran kuin vuoden 2019 syksyllä (34 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoivat samoin viime vuoden tapaan 4 % koko maan pk-yrityksistä. Matkailun ja majoituksen toimialalla on eniten asemansa säilyttämiseen keskittyviä yrityksiä (39%), joka on hieman vähemmän kuin viime vuonna (syksyllä 2019 osuus 31%). Hieman yli kolmasosa matkailun ja majoituksen toimialan yrityksistä pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan ja 3% uskoo toiminnan lakkaavan seuraavan vuoden aikana. Investoinnit ovat pk-yrityksissä eniten toteutettuja uusiutumiseen liittyviä toimia. Koko maassa toiseksi eniten on panostettu henkilöstön koulutukseen. Investoinnit on käytetyin toimenpide myös matkailun ja majoituksen alan pk-yrityksissä ja toiseksi tärkeimmäksi toimenpiteeksi nousi työn uudella tavalla organisointi. Myös uusien tuotteiden tai palveluiden lanseeraamiseen on alalla panostettu enemmän kuin vertailutoimialoilla.

Kehittämistarpeet ja esteet

Koko maan pk-yritykset näkevät eniten kehittämistarvetta olevan markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on koko maassa henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Matkailun ja majoituksen alan yrityksissä suurimmaksi kehittämistarpeeksi koetaan koko maan tavoin markkinointi ja myynti, samoin toiseksi tärkeimmäksi nousee henkilöstön kehittäminen ja koulutus.

Koko maassa pk-yritysten pahimpina kehittämisen esteinä nähdään yleinen suhdannetilanne, kustannustaso ja kilpailutilanne. Matkailun ja majoituksen alaa edustavissa pk-yrityksissä pahimpana kehittämisesteenä nähdään samoin yleinen suhdanne/taloustilanne sekä kustannustaso. Myös yritystoiminnan säätely nousee muita toimialoja enemmän esille kehittämisen esteenä.

Kansainvälistyminen

Noin joka viidennellä koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Näistä koko maan pk-yrityksistä suoraan palvelujen vientiä tai suoraan tavaroiden vientiä on noin 20% yrityksistä. Matkailu ja majoitus toimialaa edustavissa pk-yrityksissä vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on tämän syksyn otoksessa noin joka neljännellä (24%). Näistä suurin osa (53%) harjoittaa suoraan palveluiden vientiä.

Sisällys

ESIPUHE.....	1
SISÄLLYS	4
1. JOHDANTO	5
1.1 Barometri.....	5
1.2 Aineisto	6
2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS	7
3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT	8
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN.....	11
5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN	13
6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN TARPEET JA ESTEET.....	17
7. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA	19
8. TYÖEHTOSOPIMUSJÄRJESTELMÄ	22
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT	29

Pk-toimialabarometri, syksy 2020, toimialaraportti

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

taloustutkimus

Pk-yritysbarometri, syksy 2020

Toimialaraportti, Matkailu ja majoitus

1. JOHDANTO

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisenä että alueellisina raportteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä tekijöistä.

Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2010, Bisnoden yritysrekisteriä sekä Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaajajoukon muodostaa 5072 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastaajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2020. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja toimialan vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä COO Pasi Huovinen ja Senior Insight Manager Miika Parpo, Suomen Yrittäjissä pääekonomisti Mika Kuismanen, ekonomisti Petri Malinen ja ekonomisti Sampo Seppänen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämispäällikkö Katri Lehtonen.

Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite saldoluku. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 % saldoluku = + 30,8 % -31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat vastanneista matkailun- ja majoituksen toimialaan kuuluvista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoä käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

Taulukko 1. Taustatietoja toimialalta vastanneista yrityksistä

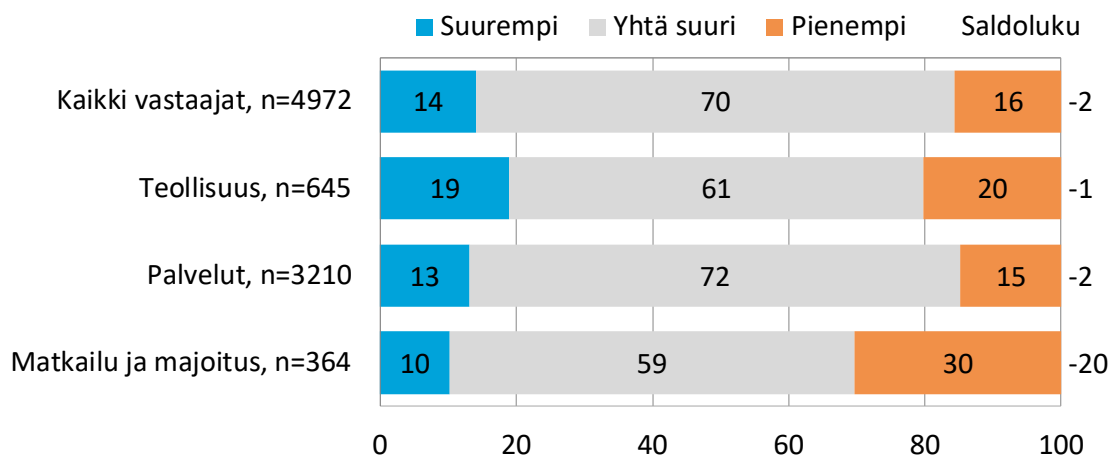
		n=	%
Toimialaryhmä	Matkailu ja majoitus	375	100
	Hotellit ja vastaavat majoitusliikkeet	48	13
	Muu majoitus	20	5
	Muu majoitustoiminta	24	6
	Ravintolat ja vastaava ravitsemistoiminta	100	27
	Ateriapalvelut ja muut ravitsemispalvelut	37	10
	Baarit ja kahvilat	39	10
	Muu matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta; varauspalvelut	18	5
	Varauspalvelut, matkaoppaiden palvelut ym.	51	14
	Urheilulaitosten toiminta	19	5
	Huvi- ja virkistystoiminta	18	5
	Muu urheilutoiminta sekä huvi- ja virkistyspalvelut	1	0
Liikevaihto vuonna 2018	alle 0,2 miljoonaa euroa	159	43
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	86	23
	0,5-0,99 miljoonaa euroa	60	16
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	21	6
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	13	3
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	23	6
	5 miljoonaa euroa tai yli	11	3
Henkilöstömäärä	1 henkilö	92	25
	2-4 henkilöä	136	36
	5-9 henkilöä	77	21
	10-19 henkilöä	41	11
	20-49 henkilöä	18	5
	50 tai yli henkilöä	11	3
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	21	6
	Kasvuhakuiset	135	36
	Asemansa säilyttäjät	144	38
	Ei kasvutavoitteita	60	16
	Toimintansa lopettavat	15	4
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	87	26
	Ei	249	74
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	46	12
	1990-1999	72	19
	2000-2009	103	28
	2010-	152	41
Markkinat, joilla toimii pääasiallisesti	Paikallisilla tai alueellisilla	249	66
	Valtakunnallisilla Suomessa	79	21
	Kansainvälisillä	47	13

2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS

Työllistämisedotukset ovat koko maassa saldoluvun perusteella hieman heikommät kuin keväällä 2020. Tämän syksyn pk-yritysbarometrin vastaajista vain hieman yli joka kymmenes (14 %) arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluessa ja noin joka kuudesosa (16 %) arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Saldoluvuksi muodostuu -2 (keväällä +9). Teollisuudessa suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluvun perusteella hieman positiivisemmat kuin koko maan pk-yrityksissä keskimäärin.

Matkailun ja majoituksen toimialalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat muita toimialoja negatiivisemmat, ja samalla myös viime vuotta heikommät. Toimialan vastaajista 10 % arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluessa ja henkilökunnan määrän pienenemistä ennakoivat 30 % vastaajista. Saldoluku on nyt -20, kun se vuosi sitten oli +9. Saldoluvun perusteella työllistämisedotukset ovat toimialalla merkittävästi heikommät kuin koko maassa ja vertailutoimialoilla.

Kuva 1. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua, %

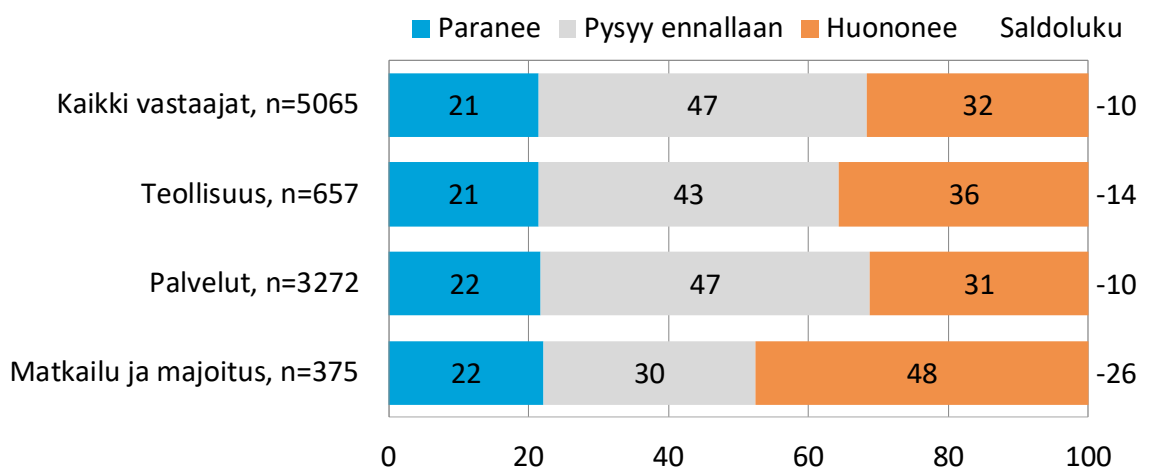

3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT

Koko maan pk-yritysten lähiajan yleiset suhdanneodotukset jäävät selkeästi kevään 2020 näkymiä heikommiksi. Lähiajan suhdanneodotuksia kuvaava saldoluku on -10, kun se keväällä oli +8. Hieman alle puolet (47 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 21 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 32 % huononevan. Palvelualoilla yleiset suhdannenäkymät ovat saldolukujen perustella koko maan tilanteen tasoiset ja teollisuudessa hieman heikommät.

Matkailun ja majoituksen toimialan yleiset suhdannenäkymät ovat koko maata ja vertailutoimialoja heikommät. Toimialan lähiajan suhdanneodotukset jäävät myös vuodentakaisesta merkittävästi heikommiksi saldoluvun ollessa nyt -26, kun se syksyllä 2019 oli +25. Suhdanteiden paranemista tai ennallaan pysymistä ennakoivat alan vastaajista nyt harvempi ja suhdanteiden heikkenemistä ennakoivien osuus on kasvanut merkittävästi vuoden takaisesta. Lähes puolet alan vastaajista kokee, että suhdannenäkymä huononee lähimmän vuoden aikana.

Kuva 2. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku %

Taulukko 2. Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Kaikki vastaajat	31	35	33	-2
Teollisuus	38	30	32	6
Palvelut	32	35	34	-2
Matkailu ja majoitus	27	24	49	-22
Investointien arvo				
Kaikki vastaajat	18	51	31	-13
Teollisuus	25	43	32	-7
Palvelut	17	52	30	-13
Matkailu ja majoitus	19	36	45	-26
Viennin arvo				
Kaikki vastaajat	10	62	28	-18
Teollisuus	23	55	22	0
Palvelut	9	65	26	-18
Matkailu ja majoitus	7	52	41	-34
Tuonnin arvo				
Kaikki vastaajat	8	65	27	-19
Teollisuus	16	61	23	-7
Palvelut	4	70	25	-21
Matkailu ja majoitus	6	57	37	-31
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
Kaikki vastaajat	33	53	14	19
Teollisuus	40	51	9	31
Palvelut	31	54	16	15
Matkailu ja majoitus	27	50	23	5
Materiaalien hinnat				
Kaikki vastaajat	38	55	7	31
Teollisuus	43	49	8	35
Palvelut	34	58	7	27
Matkailu ja majoitus	47	44	9	38
Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Kaikki vastaajat	34	58	9	25
Teollisuus	33	57	10	23
Palvelut	32	59	9	24
Matkailu ja majoitus	40	55	4	36
Kannattavuus				
Kaikki vastaajat	25	41	34	-9
Teollisuus	31	37	32	-1
Palvelut	25	41	34	-9
Matkailu ja majoitus	22	31	46	-24

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Vakavaraisuus				
Kaikki vastaajat	25	52	23	2
Teollisuus	30	50	20	9
Palvelut	24	52	25	-1
Matkailu ja majoitus	18	49	33	-15
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Kaikki vastaajat	29	55	16	13
Teollisuus	38	50	12	25
Palvelut	30	55	16	14
Matkailu ja majoitus	36	42	21	15
Tilausten määrä				
Kaikki vastaajat	29	39	32	-2
Teollisuus	33	34	33	0
Palvelut	29	40	31	-3
Matkailu ja majoitus	27	31	42	-14
Panostukset kansainvälistymiseen				
Kaikki vastaajat	11	61	27	-16
Teollisuus	23	58	18	5
Palvelut	11	63	26	-15
Matkailu ja majoitus	13	55	32	-19

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa uskotaan koko maassa saldolukujen perusteella yleisimmin materiaalien hintojen nousuun (saldoluku +31) ja lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun (+25). Myös palkkakustannusten nousuun (+19) ja innovaatioiden, tuotannon tai tuotteiden kehityksen kasvuun (+13) uskovia on edelleen selvästi enemmän kuin niiden laskuun uskovia. Odotukset tuonnin ja viennin arvon kasvuun ovat koko maassa heikot saldolukujen ollessa nyt -19 ja -18.

Matkailun ja majoituksen toimialalla uskotaan vahvimmin materiaalien hintojen ja lopputuotteiden tai palveluiden hintojen nousuun (+38/+36). Seuraavaksi vahvimmin alalla uskotaan innovaatioiden, tuotannon tai tuotteiden kehityksen kasvuun (+15). Odotukset viennin ja tuonnin arvon kasvun suhteen ovat alalla selvästi negatiiviset ja heikommät kuin koko maassa ja vertailutoimialoilla keskimäärin.

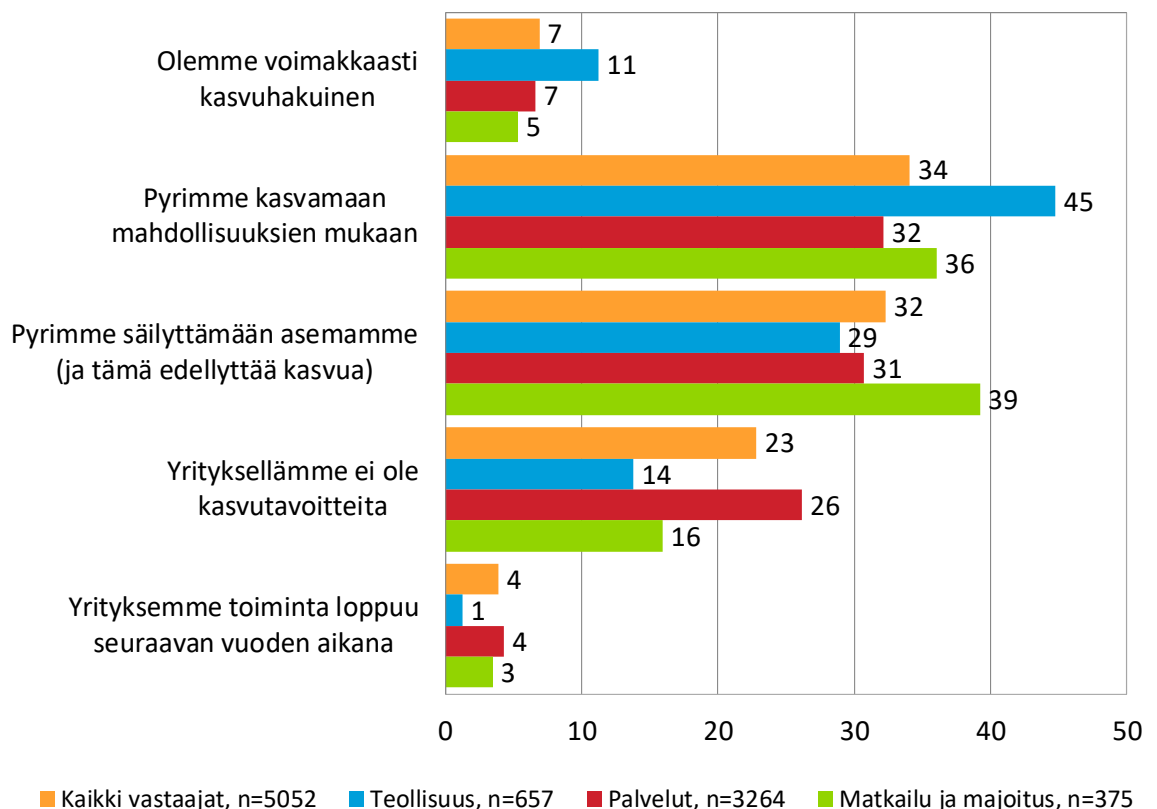
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (34 %). Asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksistä on kuitenkin käytännössä saman verran (32%). 7 % koko maan vastanneista pk-yrityspäätäjistä sanoo yrityksensä olevan voimakkaasti kasvuhakuinen. Yritystoiminnan loppumista ennakoi 4 % koko maan pk-yrityksistä, mikä on yhden prosenttiyksikön verran enemmän kuin keväällä ja saman verran kuin vuosi sitten.

Matkailun ja majoituksen toimialaa edustavissa pk-yrityksissä voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on tämän syksyn otoksessa 5% (syksyllä 2019 8 %). Mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä on alalla nyt 36% (syksyllä 2019 35 %) ja asemansa säilyttämään pyrkiviä 39 % (syksyllä 2019 31 %). Vailla kasvutavoitteita olevia pk-yrityksiä on nyt 16 %, kun vuosi sitten osuus oli 22 %. Yrityksensä toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana ennakoi nyt 3 % alan vastanneista.

Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on koko maassa yhteensä 41 % eli hieman vähemmän kuin keväällä 2020.

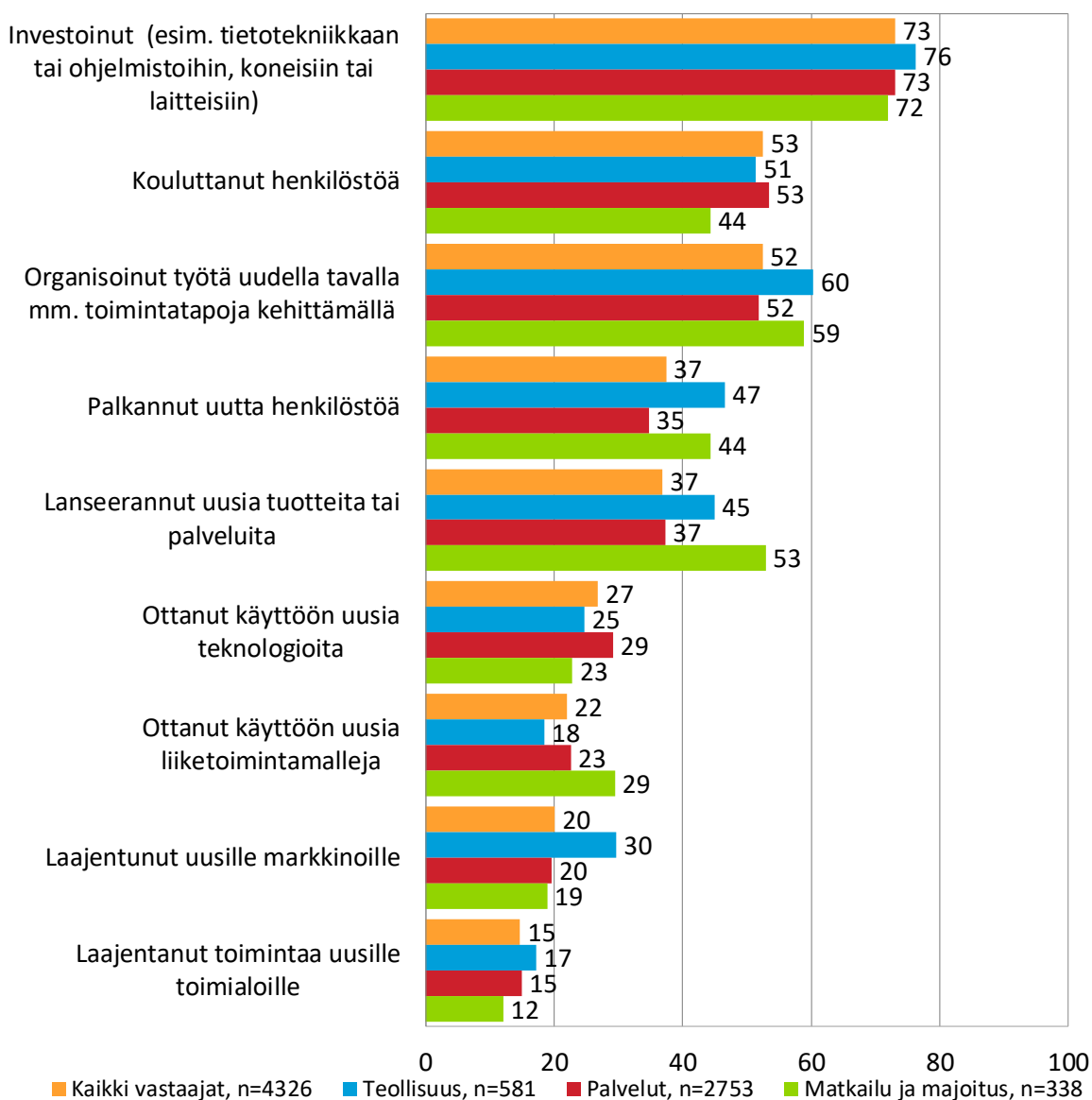
Kuva 3. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maassa ja pääosin myös vertailutoimialoilla pk-yritysten eniten toteuttamia uusiutumiseen liittyviä toimia viimeisen vuoden aikana.

Matkailun ja majoituksen alalla on myös panostettu eniten investointeihin. Tämän jälkeen on toimialalla panostettu yleisimmin työn uudella tavalla organisointiin. Uusien tuotteiden tai palveluiden lanseeraus, henkilöstön koulutus ja uuden henkilökunnan palkkaaminen mainitaan alalla seuraavaksi yleisimmin. Uutta henkilöstöä sanoo alalla palkanneensa hieman useampi kuin viime syksyn barometrissa (44 % 2020 => 41 % 2019).

Kuva 4. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, %, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN

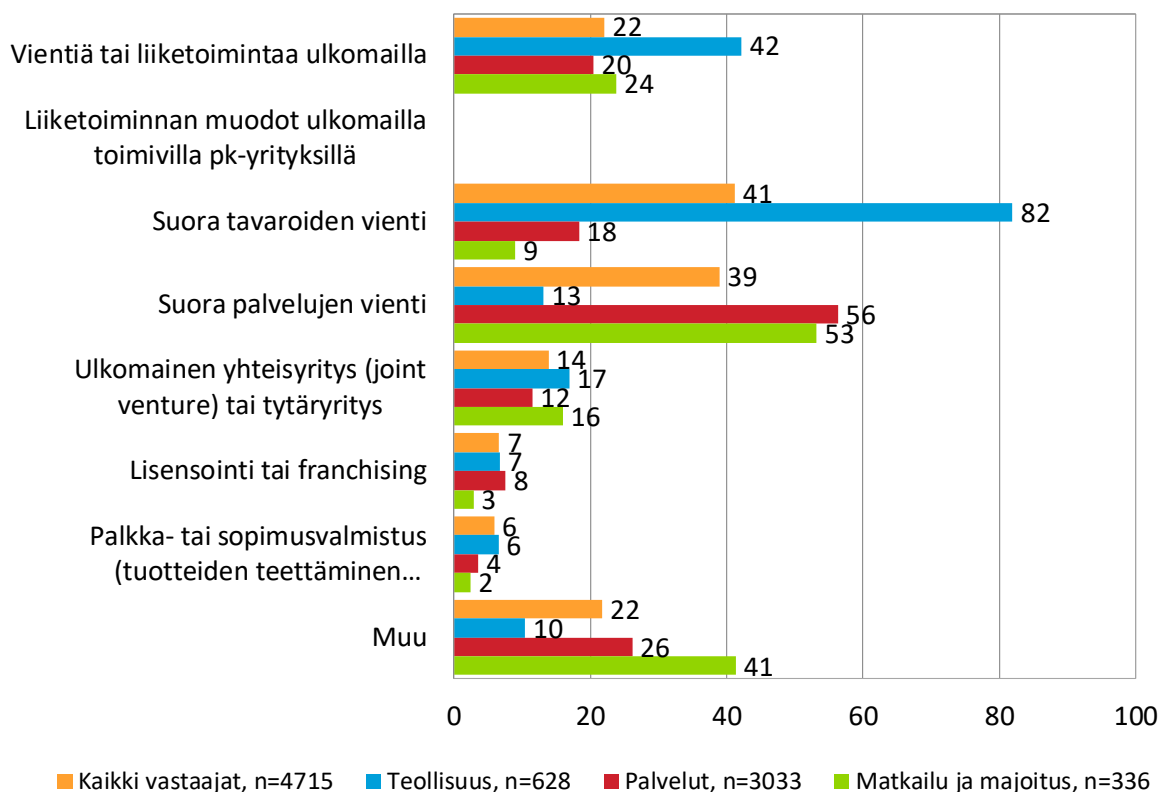
Koko maan pk-yrityksistä noin joka kuudennelle, teollisuudessa alle puolella ja palvelualan pk-yrityksistä alle joka kymmenennellä on suoraa tuontitoimintaa. Matkailun ja majoituksen alalta vastanneista vain harva (5 %) sanoo yrityksellään olevan suoraa tuontitoimintaa. Vuoden takaisessa otoksessa tämä osuus oli vain hieman isompi (6 %).

Taulukko 3. Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä

	Kaikki vastaajat	Teollisuus	Palvelut	Matkailu ja majoitus
Suoraa tuontitoimintaa	16	40	6	5

Noin joka viidennellä koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Näistä suoraa palvelujen vientiä ja suoraa tavaroiden vientiä on molempia noin kahdella viidestä. Matkailun ja majoituksen alaa edustavissa pk-yrityksissä vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on tämän syksyn otoksessa noin neljäsosalla (24 %; syksyllä 2019 27 %). Noin puolet näistä yrityksistä harjoitti suoraa palveluiden vientiä.

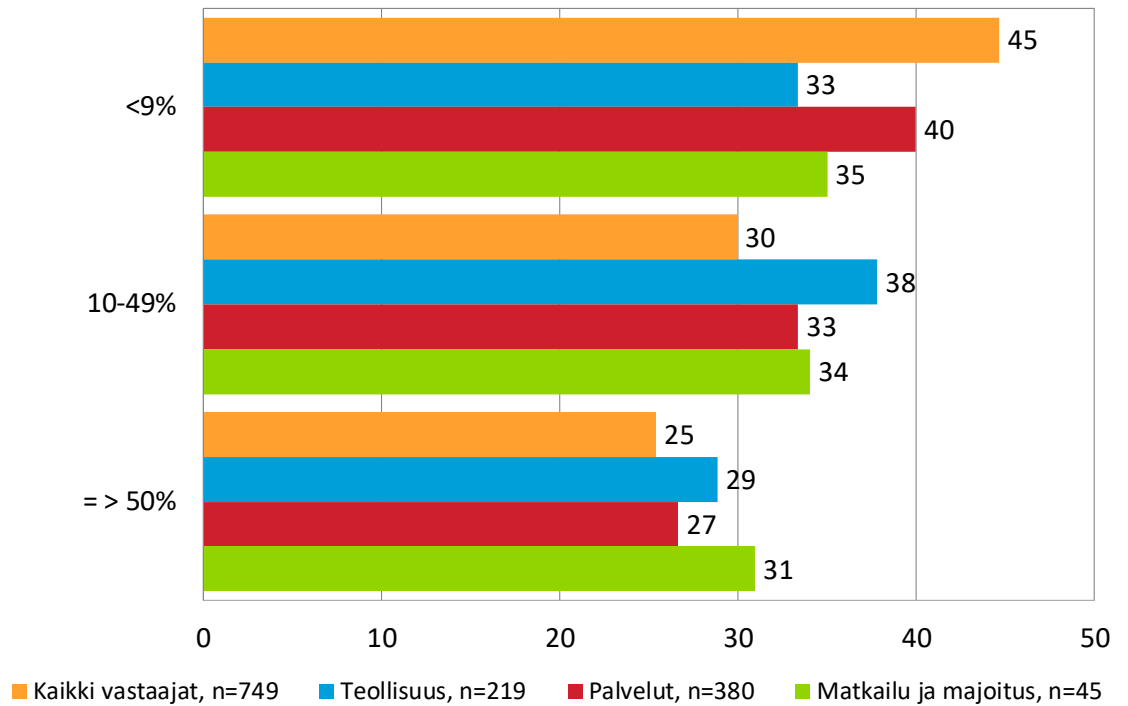
Kuva 5. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

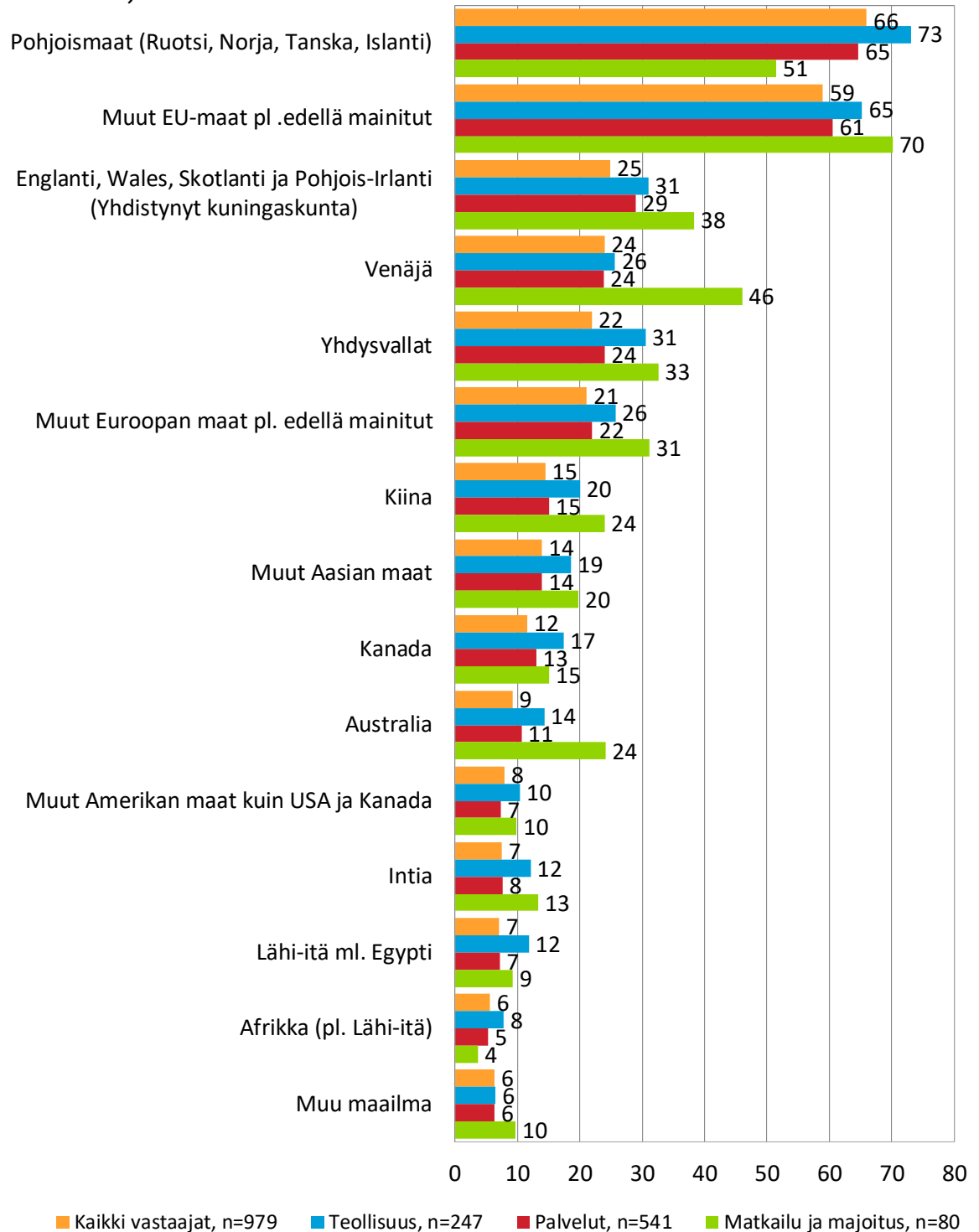
Alle puolella koko maan ja hieman yli joka kolmannella matkailu- ja majoitusalan pk-yrityksistä viennin osuus kokonaisliikevaihdosta on alle 9 %. Matkailun ja majoituksen alalla on keskimääräistä enemmän niitä vastaajia, joilla tämä osuus on 10-49 % tai yli 50 %.

Kuva 6. Viennin osuus suoraa vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2020, % yrityksistä

Pohjoismaat sekä muut EU-maat (pl. pohjoismaat) muodostavat pk-yritysten merkittävimmän markkina-alueen ulkomailla. Matkailun ja majoituksen alalla markkinaosuudet ovat lähes kaikissa maaryhmissä keskimääräisiä vastauksia korkeammat. Ainoa poikkeus on Pohjoismaat ja Afrikka (pl. Lähi-itä), jotka mainitaan alalla keskimääräistä harvemmin.

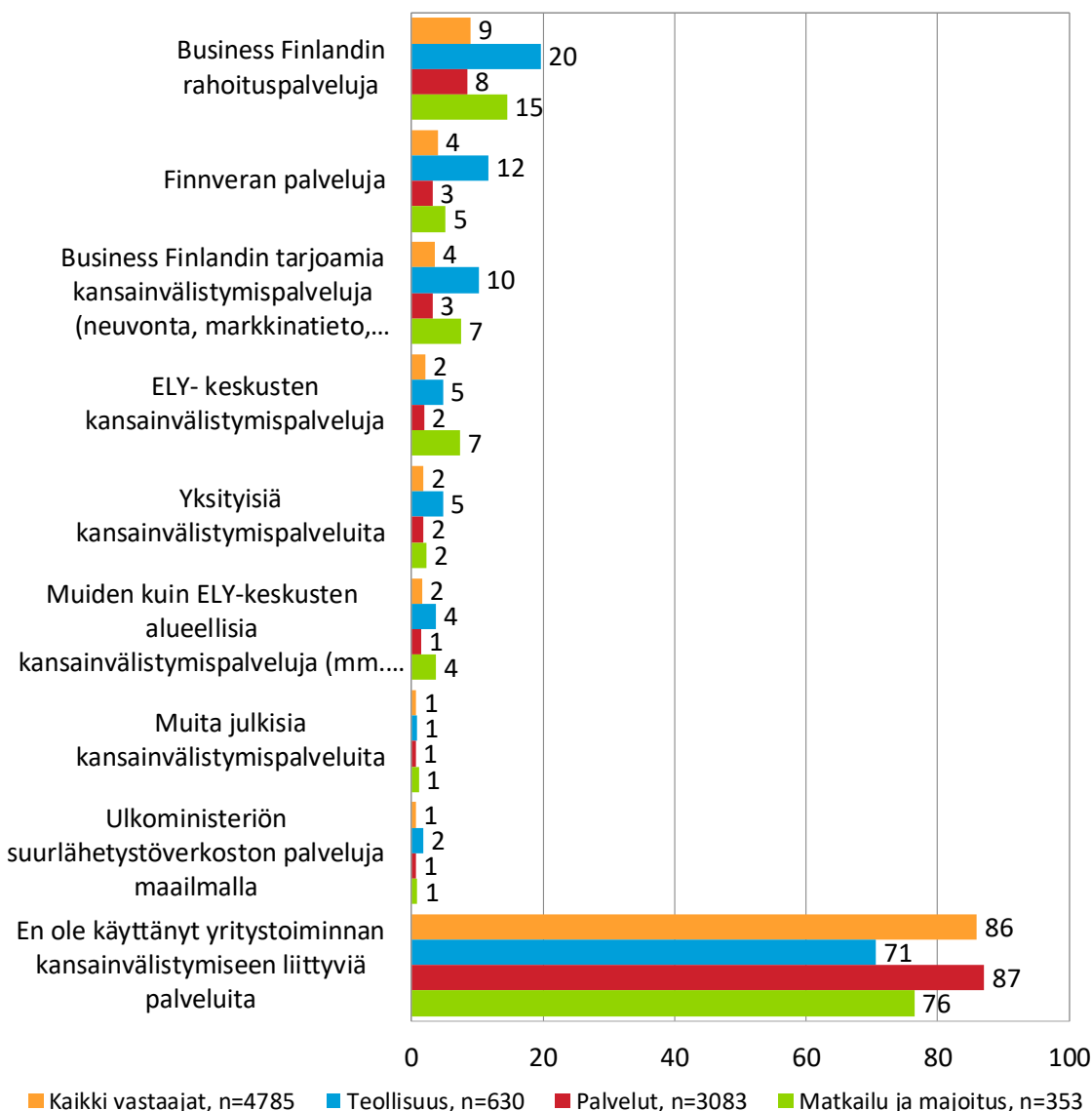
Kuva 7. Pk-yritysten markkina-alueet ulkomailla, % yrityksistä, joilla toimintaa ulkomailla, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Valtaosa pk-yrityksistä ei ole käyttänyt kansainvälistymiseen liittyviä palveluja lähimmän vuoden aikana. Matkailun ja majoituksen toimialla noin joka neljäs yritys on hyödyntänyt näitä palveluita. Yleisimmin on hyödynnetty Business Finlandin rahoitus- ja kansainvälistymispalveluita.

Kuva 8. Oletteko käyttäneet seuraavia kansainvälistymiseen liittyviä palveluita viimeisen vuoden aikana?, */

**/ Osittain näkyvä vastausvaihtoehto kokonaisuudessaan:*

Muiden kuin ELY-keskusten alueellisia kansainvälistymispalveluja (mm. Suomen Yrittäjät, Kauppakamarit Suomessa, seudulliset kehitysyhtiöt)

6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN TARPEET JA ESTEET

Koko maassa pk-yritykset näkevät eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Teollisuudessa ja palvelualalla tulokset ovat kehittämistarpeiden osalta pääosin vastaavat kuin koko maassa, joskin teollisuudessa koetaan tuotanto- ja materiaalitoimintojen ja viennin kehittämisessä enemmän tarvetta. Matkailun ja majoittamisen toimialan vastaajien mielestä alan suurin kehittämisen tarve on markkinointi ja myynti sekä henkilöstön kehittäminen ja koulutus. Noin viidesosa vastaajista koki myös johtamisessa olevan kehittämisen tarvetta.

Kuva 9. Pk-yritysten kehittämistarpeet, %, */, **/

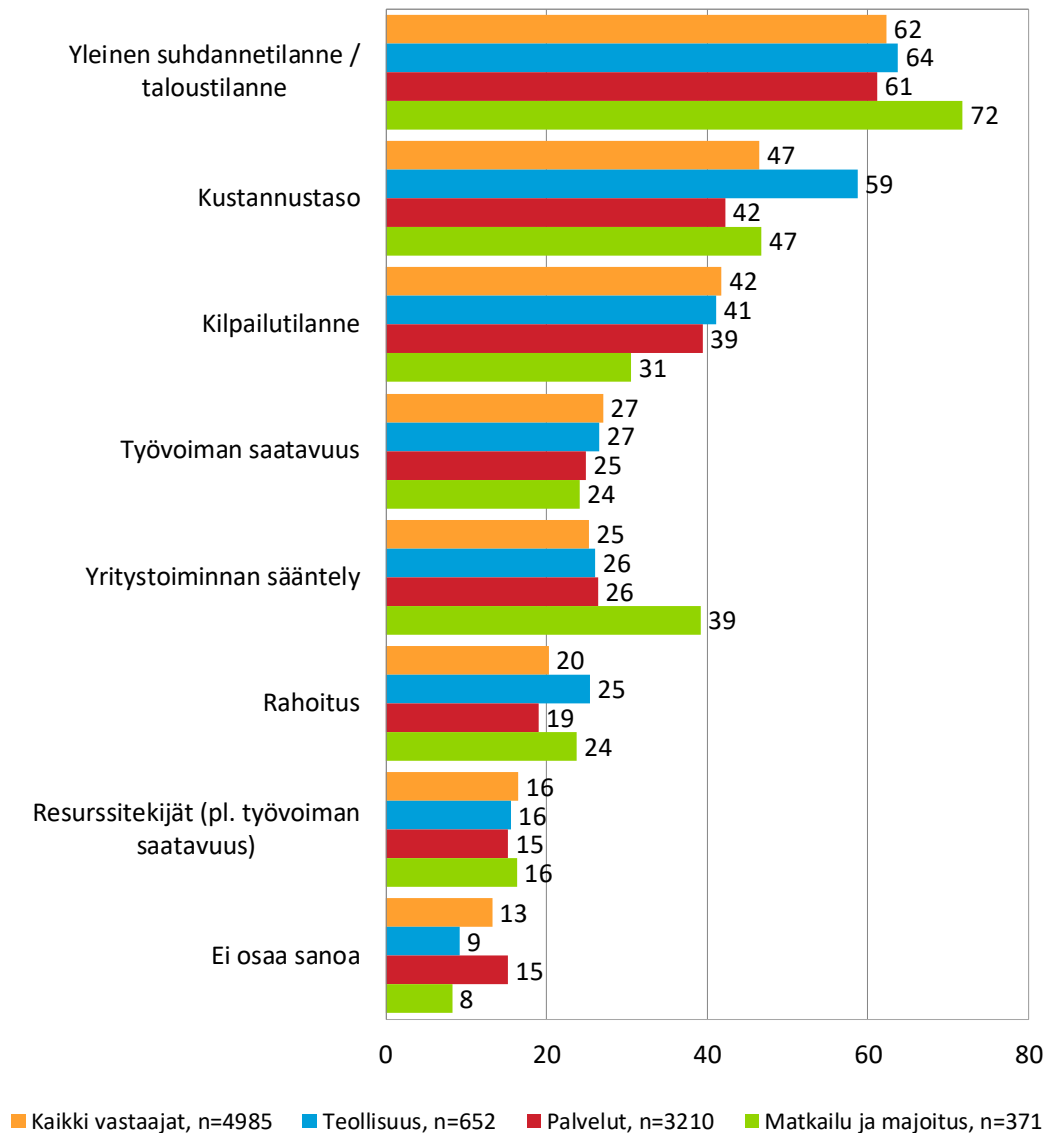

*/ Vastaajat ovat valinneet kolme tärkeintä vaihtoehtoa.

**/ Osittain näkyvät vastausvaihtoehdot kokonaisuudessaan:

Koko maan Pk-yritysten pahin ulkopuolinen kehittämisen este on selkeästi tämän vuoden yleinen suhdannetilanne, kustannustason ja kilpailutilanteen ollessa seuraavaksi suurimmat esteet. Teollisuudessa varsinkin kustannustaso on selkeästi merkittävämpi ulkoinen este kuin muilla toimialoilla. Matkailu ja majoitus toimialaa edustavissa pk-yrityksissä yleinen suhdannetilanne nähdään myös suurimpana esteenä. Yritystoiminnan sääntely nähdään myös muita ryhmiä selkeämmin kehittämisen esteenä.

Kuva 10. Pk-yritysten pahimmat ulkopuoliset kehittämisen esteet, %, */

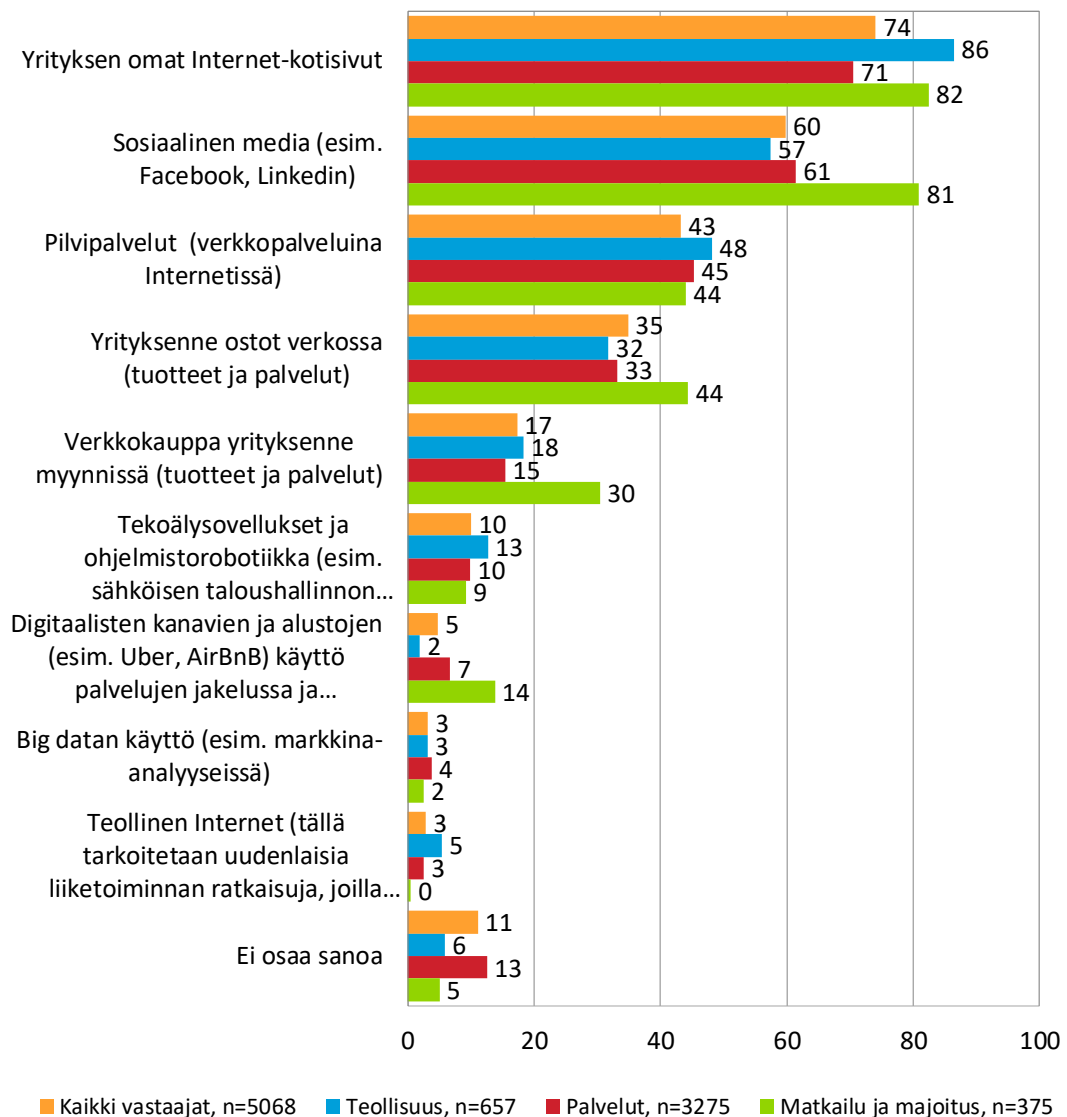
*/Vastaajat ovat valinneet kolme tärkeintä vaihtoehtoa.

7. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA

Noin kolmella neljästä koko maan pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät viime vuoden tapaan digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoiminnassaan sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja.

Toimialoittain tarkasteltuna tulokset vastaavat pääosin koko maan tilannetta. Matkailun ja majoituksen toimialaa edustavissa yrityksissä on hieman keskimääräistä useammin internetsivut käytössä. Toimialan yritykset ovat samalla merkittävästi aktiivisempia sosiaalisen median hyödyntäjiä ja he käyttävät verkkokauppaa keskimääräistä useammin.

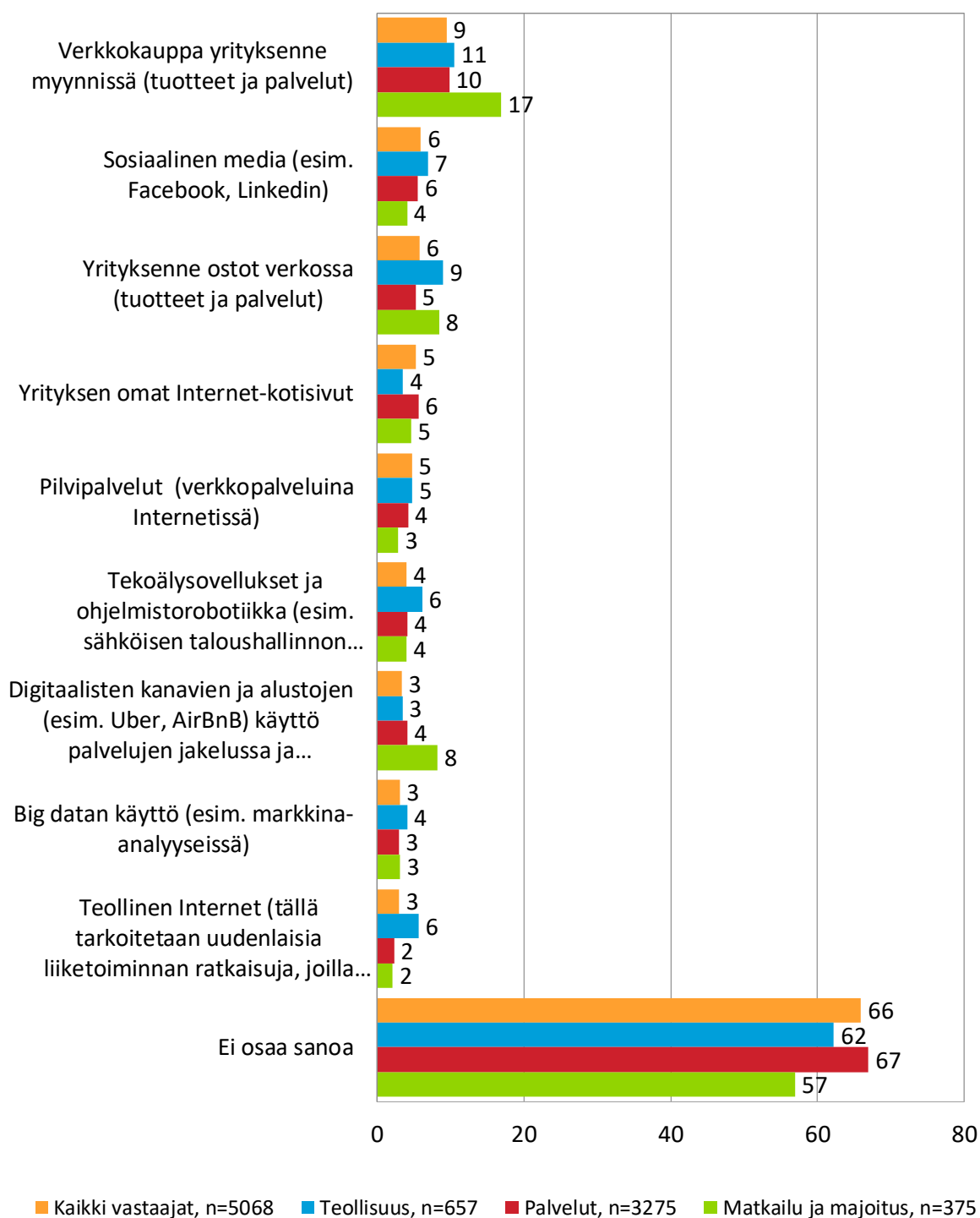
Kuva 11. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, %, */

*/Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Verkkokaupan käyttöönottoa suunnittelee koko maassa ja vertailutoimialoilla noin joka kymmenes vastanneista pk-yrityksistä. Matkailun ja majoituksen toimialalla tämän mainitsee muihin vastaajaryhmiin verrattuna useampi vastaaja, 17 % vastanneista. Suurin osa vastaajista ei kuitenkaan ottanut kantaa kysymykseen.

Kuva 12. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa käyttöön seuraavien 12 kk:n aikana % */

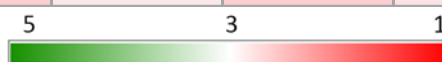
*/Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Pk-yrityspäätäjät arvioivat myös yhdeksän eri digitalisoitumisesta syntyvän yksilöidyn mahdollisuuden merkitystä yrityksensä kannalta. Arviointi pyydettiin tekemään asteikolla 5-1, jossa 5=erittäin suuri merkitys ja 1=ei merkitystä. Taulukossa 4 on esitetty tulokset annettujen vastausvaihtoehtojen keskiarvotuloksina vastaajaryhmittäin.

Koko maassa ja vertailutoimialoilla yrityskuvan vahvistuminen, uusien asiakasryhmien tavoittaminen ja asiakaspalvelun sekä kannattavuuden parantuminen arvioidaan merkittävimmiten digitalisoitumisesta syntyviksi mahdollisuuksiksi pk-yritysten keskuudessa. Matkailu ja majoitusala edustavassa vastaajaryhmässä digitalisoitumisen mahdollisuudet nähdään merkityksellisempinä kuin muissa vastaajaryhmissä.

Taulukko 4. Digitalisoitumisesta syntyvien mahdollisuuksien merkitys yritykselle, asteikko 5-1

	Kaikki vastaajat, n=4820	Teollisuus, n=622	Palvelut, n=3113	Matkailu ja majoitus, n=355
Yrityskuvan vahvistuminen	3,63	3,74	3,58	3,98
Uusien asiakasryhmien tavoittaminen	3,62	3,69	3,61	4,13
Asiakaspalvelun parantuminen	3,46	3,56	3,42	3,80
Kannattavuuden parantuminen	3,41	3,48	3,35	3,70
Liiketoimintaprosessien tehostuminen	3,24	3,36	3,16	3,49
Yhteistyön tiivistyminen yhteistyökumppanien kanssa	3,19	3,26	3,15	3,22
Uusien liiketoimintamahdollisuuksien luominen	3,07	3,16	3,08	3,28
Tuotekehityksen tehostuminen	2,86	3,00	2,86	3,23
Liiketoiminnan kansainvälistyminen	2,23	2,80	2,22	2,66

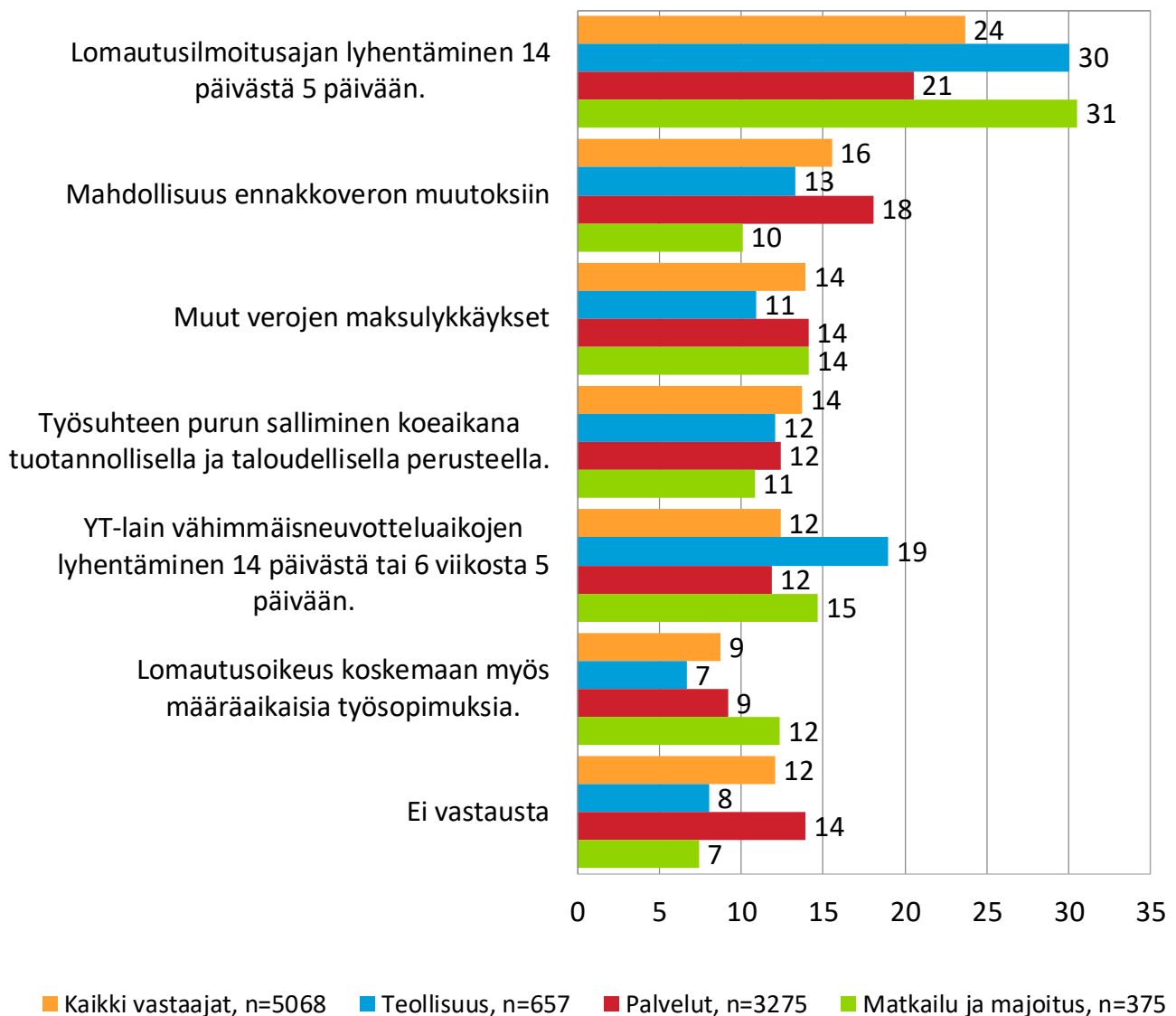

8. KORONAN JA POLIITTISTEN PÄÄTÖSTEN VAIKUTUS YRITYSTOIMINTAAN

Keväällä tehtiin yritysten ja työpaikkojen turvaamiseksi väliaikaisia muutoksia työlainsäädäntöön ja verotukseen. Suomalaisista pk-yrityksistä koettiin tärkeimmäksi lomautusilmoitusajan lyhentämien viiteen päivään. Tämän jälkeen aika tasa-arvoisina merkitykseltään tulivat mahdollisuus ennakkoveron muutoksiin, muut verojen maksulykkäykset, työsuhteen purun mahdollistaminen koeajalla sekä YT-lain vähimmäisneuvotteluaikojen lyhentäminen. Vähiten tärkeimmäksi koettiin lomautusoikeuden liittäminen myös määräaikaisiin työsopimuksiin.

Matkailun ja majoituksen toimialan yritysten vastaajien mielestä tärkeimmäksi muutokseksi nousi lomautusilmoitusajan lyhentäminen, sekä YT-lain vähimmäisneuvotteluaikojen lyhentäminen.

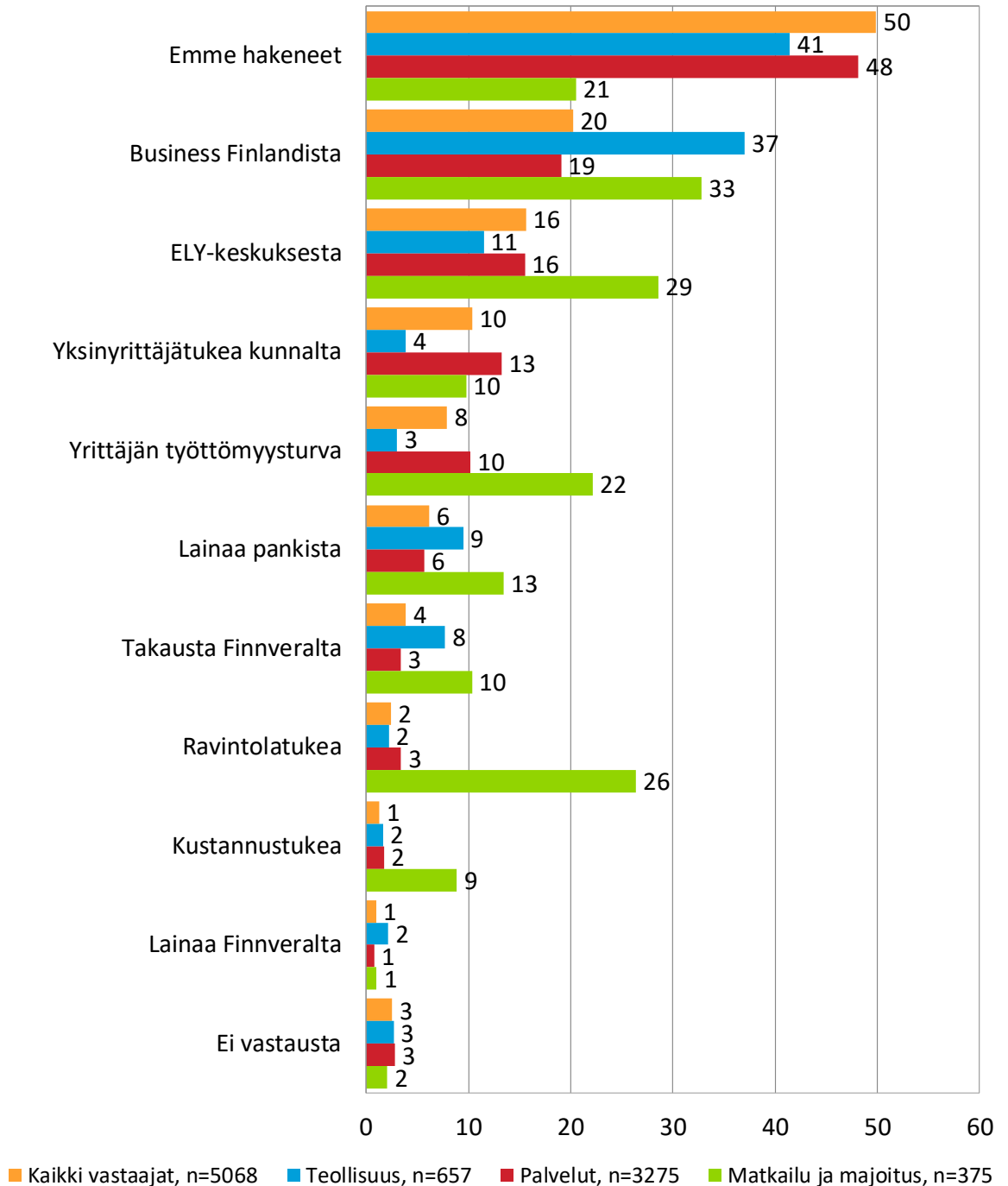
Kuva 13. Yritysten ja työpaikkojen turvaamiseksi tehtiin väliaikaisia muutoksia työlainsäädäntöön ja verotukseen. Valitkaa mielestänne tärkein muutos., %

Kuva 14. Haitteko tukea tai lainaa yrityksenne toimintaan tai omaan toimeentuloon? %

Noin puolet Suomen pk-yrityksistä eivät hakeneet tukea tai lainaa yrityksen tai oman toimeentulon turvaamiseksi. Kun lainaa tai tukea haettiin, haettiin sitä yleisimmin Business Finlandilta ja ELY-keskuksesta.

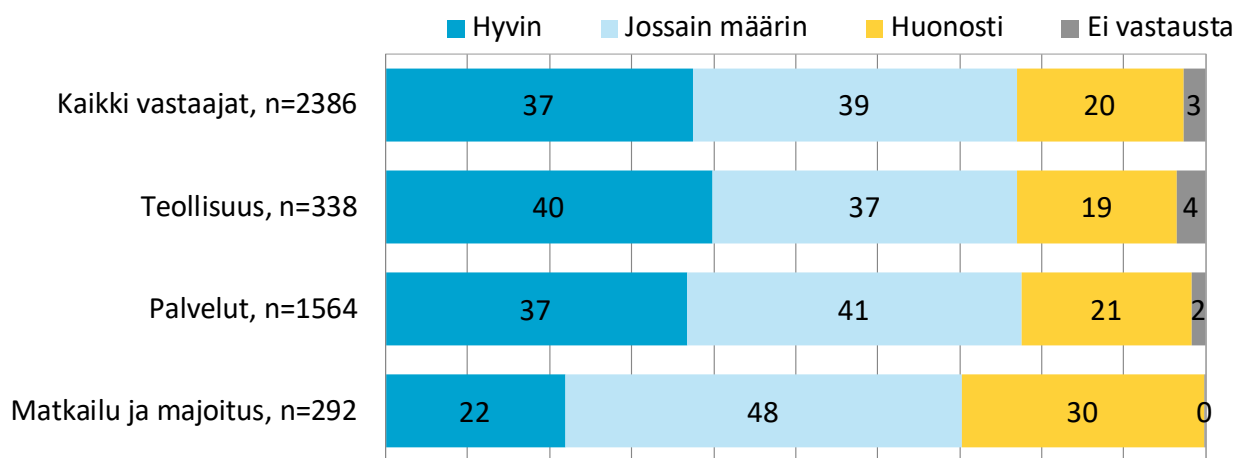
Matkailun ja majoituksen alan yritykset olivat selkeästi aktiivisempia lainan ja tuen haun suhteen, kun 77% yrityksistä oli niitä hakenut. Yleisimmin tukea haettiin Business Finlandilta, ELY-keskuksesta tai haettiin ravintolatukea.

Kuva 15. Vastasiko tuki yrityksenne tarpeisiin? %

Suurin osa tukea hakeneista pk-yrityksistä (76%) koki tuen vastanneen ainakin jossain määrin heidän yrityksensä tarpeisiin. Viidesosa vastaajista kuitenkin koki, että tuki vastasi tarpeisiin huonosti.

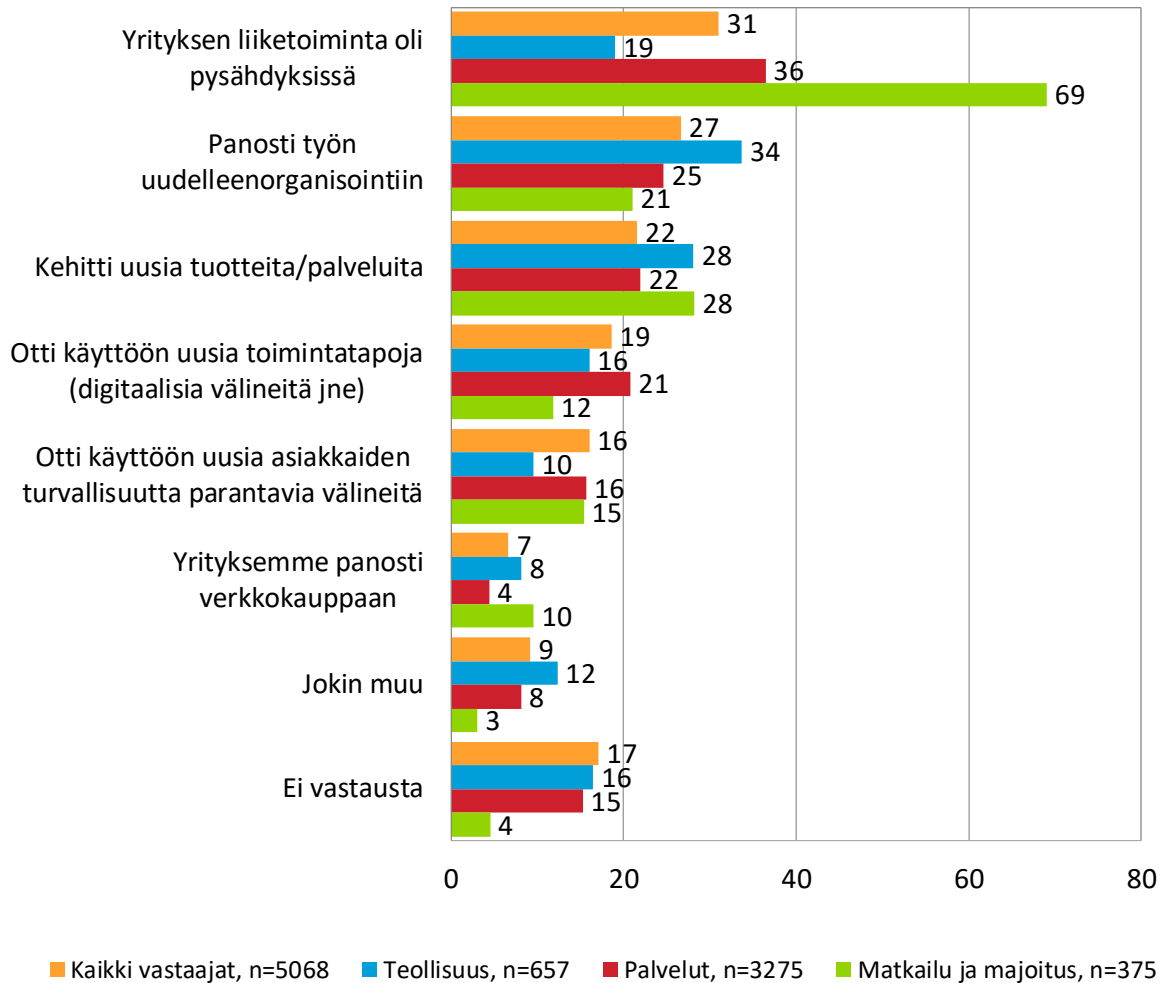
Matkailun ja majoituksen alan pk-yrityksien vastaajat kokivat hakemiensa tukien vastanneen heidän tarpeitaan hieman keskimääräistä harvemmin kun 30% heistä koki tuen vastanneen tarpeisiin huonosti.

Kuva 16. Miten liiketoimintanne muuttui kevään kriisin aikana? %

Suurin vaikutus kevään kriisillä Suomen pk-yrityksiin oli se, että yritysten liiketoiminta oli pysähdyksissä. Tämän jälkeen liiketoimintaan vaikuttaneita tekijöitä oli yritysten panostaminen töiden uudelleenorganisointiin sekä uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen.

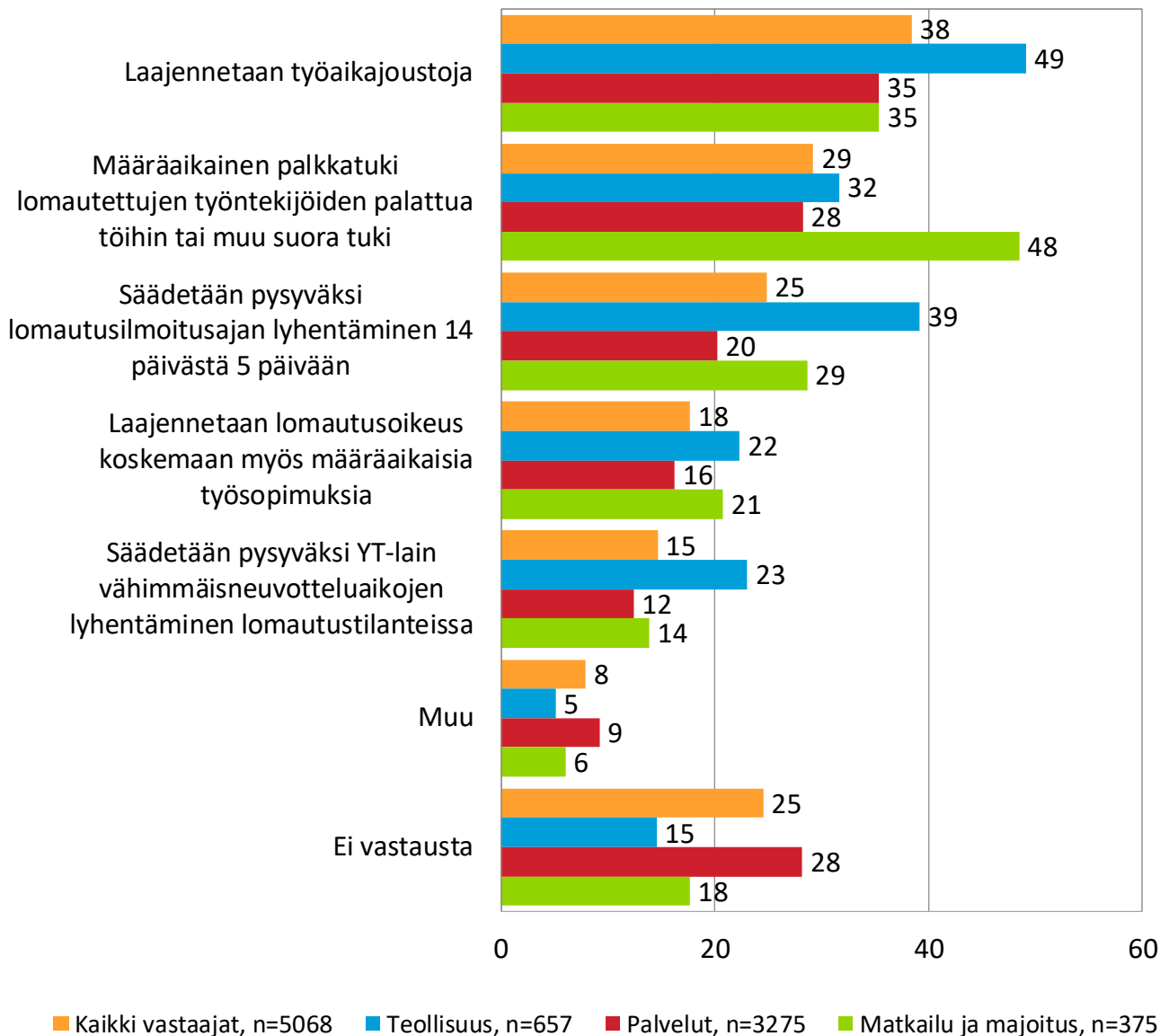
Matkailun ja majoituksen alan toimijoilla noin kahdella kolmasosasta oli yrityksen liiketoiminta pysähdyksissä kevään kriisin aikana.

Kuva 17. Mikä tai mitkä seuraavista vaihtoehdoista joustavoittaisi yrityksenne toimintaa? % (Vastaaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja)

Koko maan pk-yritysten vastaajien mielestä työaikajoustojen laajentaminen joustavoittaisi heidän yrityksensä toimintaa kaikkein parhaiten, tämä toimi korostui varsinkin teollisuuden toimialalla. Määräaikainen palkkatuki lomautettujen työntekijöiden töihin palaamiseen tai muu suora tuki sekä lomautusilmoitusajan lyhentäminen pysyvästi viiteen päivään saavat seuraavaksi eniten tukea.

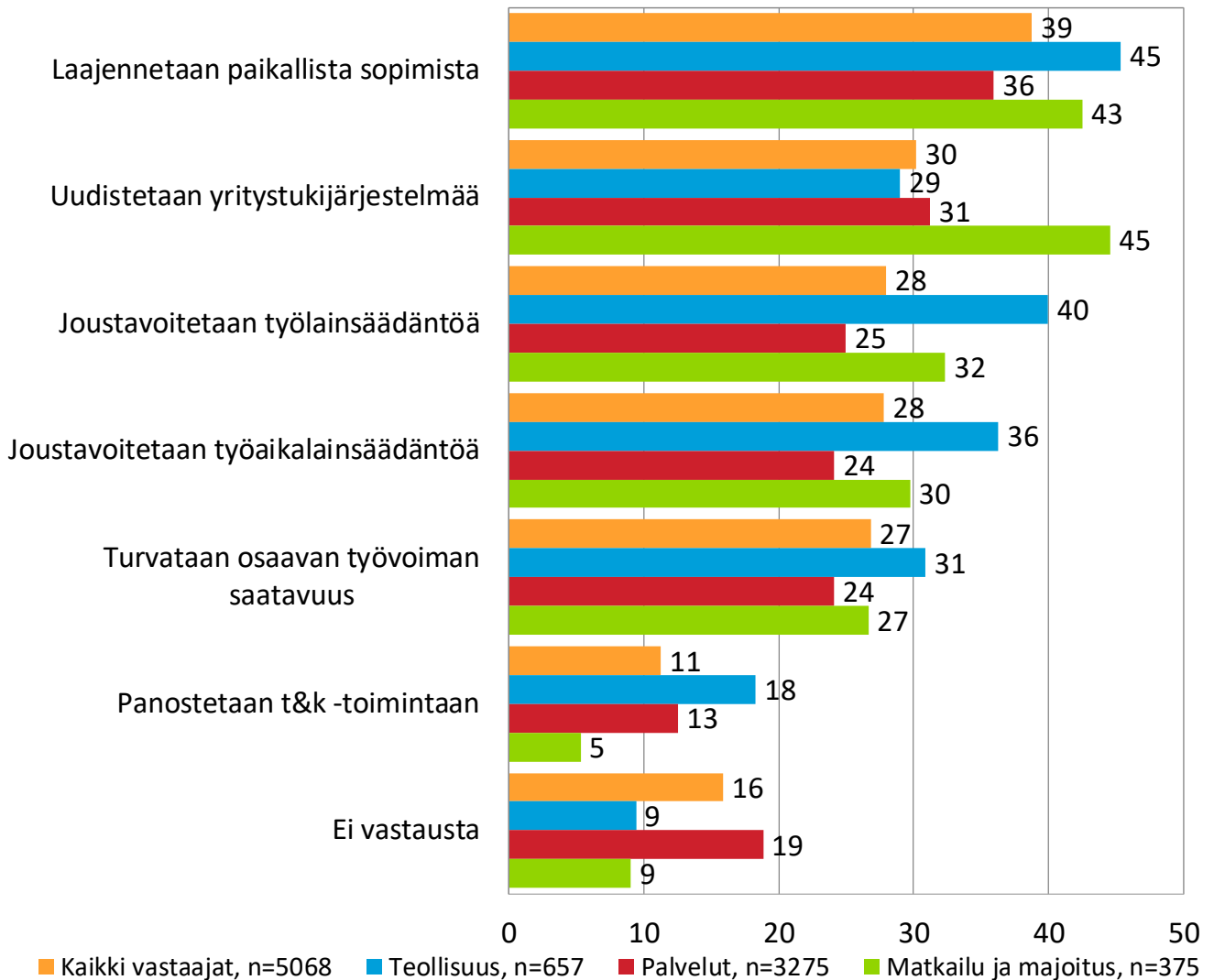
Matkailu ja majoitus alan toimijat kokivat määräaikaisen palkkatuen lomautettujen työntekijöiden palattua tai muun suoran tuen olevan paras tapa joustavoittaa yrityksen toimintaa

Kuva 18. Mikä tai mitkä seuraavista vaihtoehdoista tukisi oman yrityksenne toimintaa pidemmällä aikavälillä? % (Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja)

Kun pk-yritysten edustajilta kysyttiin mikä tukisi heidän yrityksensä toimintaa pidemmällä aikavälillä, paikallisen sopimisen laajentaminen nousi suosituimmaksi vaihtoehdoksi. Tätä kannatti varsinkin teollisuuden toimialan yritykset, jotka toivoivat myös työlainsäädännön joustavoittamista sekä työaikalainsäädännön joustavoittamista.

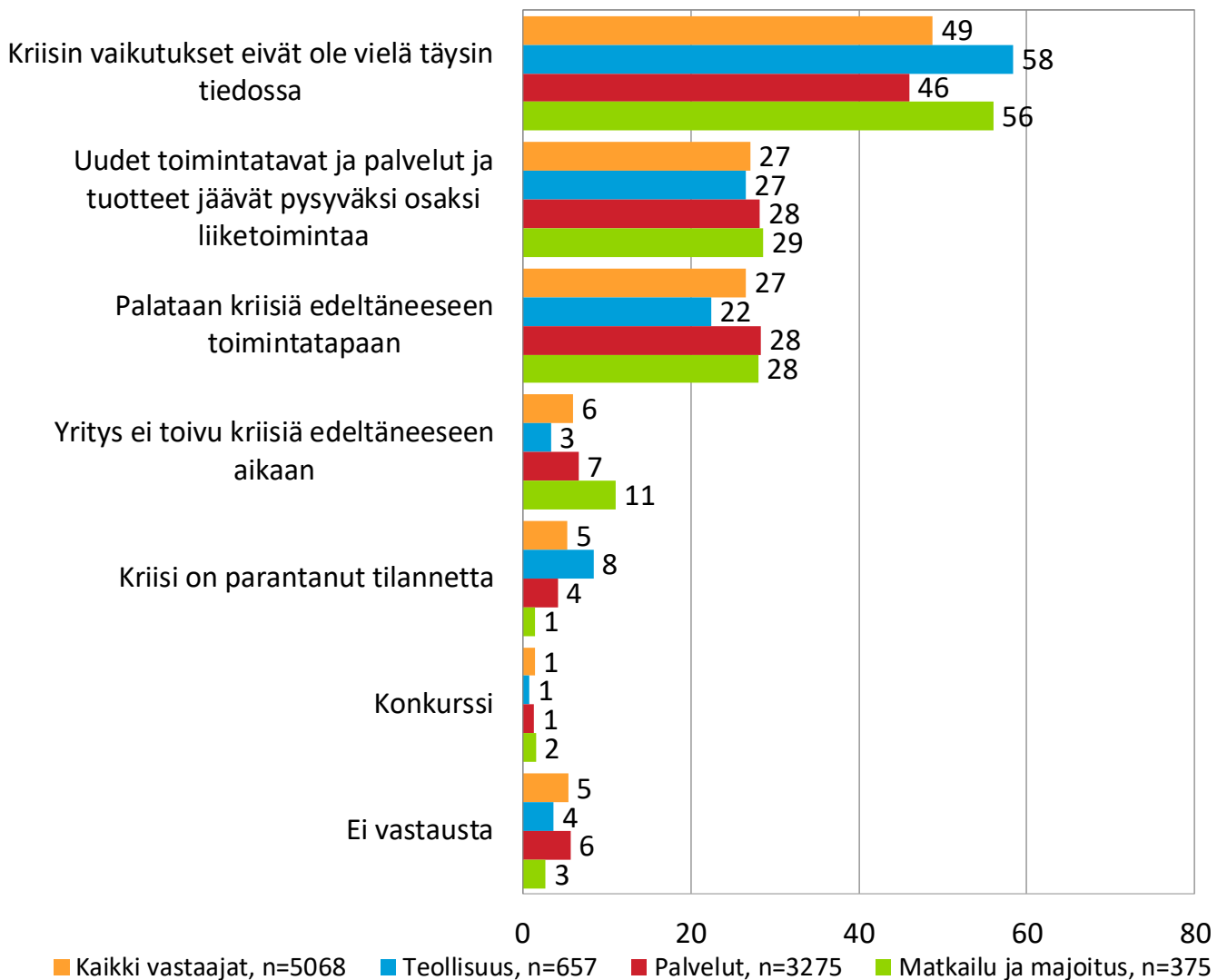
Matkailun ja majoituksen alan yritysten vastaajien mielestä heille paras vaihtoehto olisi yritystukijärjestelmän uudistaminen sekä paikallisen sopimisen laajentaminen.

Kuva 19. Millaiset ovat yrityksenne tulevaisuudennäkymät?, %

Suomalaiset pk-yritykset ovat vielä hieman epävarmoja tulevaisuuden suhteen. Noin puolet vastaajista toteaa, että kriisin vaikutukset eivät ole vielä täysin tiedossa. Tämä korostuu varsinkin teollisuuden toimialan vastaajien joukossa. Hieman yli neljäsosa vastaajista kuitenkin toteaa, että kriisin aikana kehitetyt ja muotoutuneet toimintatavat sekä palvelut tulevat jäämään pysyväksi osaksi liiketoimintaa. Sama määrä vastaajista kuitenkin myös koki, että tulevaisuudessa he tulevat palaamaan kriisiä edeltäneeseen toimintatapaan. Vain 6% vastaajista koki, että yritys ei tule toipumaan kriisiä edeltäneeseen aikaan. Lähes saman verran kuitenkin totesi, että kriisi on parantanut yrityksen tilannetta.

Hieman yli puolet matkailu ja majoitus alan vastaajista totesi, ettei kriisin vaikutukset ole heillä vielä täysin tiedossa.

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 0295 16001
www.tem.fi

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki

Vaasan toimipaikka

Wolffintie 35, 6. krs, 65100 Vaasa

Kokkolan toimipaikka

Pitkänsillankatu 15, 67100 Kokkola

puhelin 0295 027 500

www.ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli

puhelin 0295 024 000

www.ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS

Kirkkokatu 12, 15140 Lahti

Hämeenlinnan toimipaikka

Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna

puhelin 0295 025 000

www.ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Salpausselänkatu 22, 45100 Kouvola

Lappeenrannan toimipaikka

Villimiehenkatu 2 B, 53100 Lappeenranta

puhelin 0295 029 000

www.ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani

puhelin 0295 023 500

www.ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS

Cygnaeuskenkatu 1, 40100 Jyväskylä

puhelin 0295 024 500

www.ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS

Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi

Kemin toimipaikka

Valtakatu 28, 94100 Kemi

puhelin 0295 037 000

www.ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS

Yliopistonkatu 38 (Attila), 33101 Tampere

puhelin 0295 036 000

www.ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS

Wolffintie 35 B, 5. krs, 65100 Vaasa

Kokkolan toimipaikka

Pitkänsillankatu 15, 67100 Kokkola

puhelin 0295 028 500

www.ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS

Kauppakatu 40 B, 3. krs., 80100 Joensuu

puhelin 0295 026 000

www.ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Veteraaninkatu 1, 90130 Oulu

puhelin 0295 038 000

www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS

Kallanranta 11, 70100 Kuopio

Joensuun toimipaikka

Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu

puhelin 0295 026 500

Mikkelin toimipaikka

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli

www.ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS

Yrjönkatu 20, 28100 Pori

puhelin 0295 022 000

www.ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 HELSINKI

puhelin 0295 021 000

www.ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku

puhelin 0295 022 500

www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Porin toimipiste

Yrjönkatu 20, 28100 Pori

puhelin 0295 022 500

www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Työ- ja elinkeinoministeriö

www.tem.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet